

Katrine Grünfeld skriver blændende om eksistentiel tomhed i ‘Små og store dødsfald’

Foto: Carsten Lauridsen

ULLA HINGE THOMSEN

18.04.2026

BØGER // ANMELDELSE – Katrine Grünfelds nye roman, *Små og store dødsfald*, tilbyder et sprog for ethvert farvel, en kvinde oplever midt i livet. Bogen er smertelig, sjov og næsten befriet for løsninger, skriver Ulla Hinge Thomsen.

Små og store dødsfald

Forfatter: Katrine Grünfeld

Forlag: Politikens Forlag

Udkom: 16. april 2026

Der er perioder i livet, som tilbyder en socialt accepteret og erklæret meningsfuld ramme at falde ind i: uddannelse, job, partnersøgning, redebygning, opfostring af børn.

Følger du trinene, gerne i nogenlunde den rækkefølge, er du socialt og eksistentielt accepteret.

Og så er der andre perioder, hvor det pludselig ikke er så ligetil at finde ud af, hvad man skal som menneske. Eller måske især som kvinde. Når du ikke længere indgår i fødekæden eller yngelpleje, når du ikke længere vækker mænds ustyrlige begær, og du holder op med at være nogens barn, fordi dine forældre enten selv bliver som børn eller går bort.

Om sådan en periode handler **Katrine Grünfelds** fine roman *Små og store dødsfald*.

Middelklassekvinde midt i livet

Rammefortællingen byder umiddelbart ikke på store overraskelser eller geniale plotdrejninger. Jeg-fortælleren er en fraskilt midaldrende forfatter, som vi følger i en periode, hvor hendes fars fremskredne sygdom bliver værre, hun selv er sygemeldt fra jobbet som handicaphjælper, og hendes børn river sig løs fra hjemmet.

Katrine
Grünfeld
Små
og store
dødsfald

ROMAN

POLITIKENS FORLAG

Det er en lebenswunderroman om den tid i kvinders liv, der er hot som en hedetur i øjeblikket, men uden særlig vægt på overgangsalderens fysiske konsekvenser. Fokus er den eksistentielle tomhed, og her er kroppens forfald en del af, men ikke hele, problematikken – omend det er tydeligt at både se og mærke:

“Jeg får øje på min nøgne krop i det store gulvspejl, da jeg har krænget kåben af mig. Synet er kort. Jeg undviger den nærmest som en besmittet ko (...) Jeg siger at min krop gør oprør imod mig. At den opfører sig som smør i sole, mens mine næsebor knitrer af mangel på fugt. Min sved lugter som en mand, jeg engang kendte. Bacon og noget surt.”

Refleksioner over et liv

Der sker ikke voldsomt meget på det ydre plan, det er refleksionerne over det liv, der er gået, som fylder. Og dem er der mange af. Selvom fortælleren er fattig i forhold til sine søstre på grund af sit liv som kunstner og handicapmedhjælper, er hun udpræget reflekterende middel- og talende klasse.

“Når vi taler om overgangsalder, taler vi fx om forandringer i kroppen som et mere spiseligt ord for aldring og død. Udvikling i stedet for afvikling. Men vi skal jo dø, selv om vi ikke vil

Hun er fuld af ord, som forsøger at gribe om den situation, hun står i. Hun reflekterer over sit liv; over forældrene og særlig faren, som hun har været tæt med, men som også var nær misogyn og dominerende. Over sit kuldsejlede ægteskab med børnenes far, arbejdet som forfatter og moderskabet, der har fyldt så meget og pludselig føles overflødig:

“Mine små børn er langt væk. De var bare et syn, en drøm. En løgnehistorie af varm hud, buttede arme omkring min hals. At jeg var mor. Virkeligheden er støvet. Diset som en dag på stranden, hvor børnenes legetøj er det eneste, der ligger tilbage i sandet. Bleget, revnet.”

Aldringens uafvendelighed

Som en understrøm løber erkendelsen af, at livet faktisk både går og langt hen ad vejen er gået:

Jeg ved, at jeg har undret mig over, at mennesker, jeg kender, lader sig selv gå til. Slipper taget. Bare falder sammen på alle planer. Tag dig dog sammen og se ud af de øjne. Lyt med de ører. Gå op ad trapperne på de ben. Rejs dig dog op uden den stive attitude. Så gør dog noget.

Det er først nu, jeg forstår, at aldrig ikke er et tegn på dovenskab.

Den slags små erkendelser er der mange af, og de smager godt, fordi de ikke bare er sjove, men også dybe og dybt smertefulde.

For mon ikke mange af os kan genkende os selv i at have lunet os med livsløgnen om “at døden kun sker for de uheldige”.

Psykolog-Hannah

Det kan lyde, som om jegfortælleren er alene, og sådan føles det også, men hun har en veninde, Hannah, hvis meninger drysses ind i teksten med let hånd:

“Hannah siger ofte, at jeg hælder lidt til den sensitive side (...)

Hannah siger, at det er farligt at være en klog kvinde og føle sig dum (...)

Hannah siger, at det er efterægteskabeligt PTSD.”

Hannah siger og mener i det hele taget nævenyttigt meget. Man forstår fortællerens far, når han udbryder: “Sikke noget bavl!” om hendes gengivne udgydelser.

Men Hannah kan også læses som den psykologiserende stemme, der for en del kvinder bliver svaret på de spørgsmål, vi stiller os i livets overgange. En psykologisering, som kan være sund og sætte i gang, men som også kan lamme og efterlade os med tomhed.

Når vi taler om overgangsalder, taler vi fx om forandringer i kroppen som et mere spiseligt ord for aldrig og død. Udvikling i stedet for afvikling. Men vi skal jo dø, selv om vi ikke vil.

Livtag med døden

Jegfortælleren tager livtag med døden. Sin egen lille: Kvinden og hendes krop er besværlig. Alle de ting, der sker med den, i den, omkring den, på den, følelser, hormoner, smerte, blod, fødsel, død. Huden, der krøller og til sidst falder af knoglerne som overkogt kød.

Vendepunkt uden forløsning

Undervejs bliver farens død vendepunktet i romanen. Selv om jeg-fortælleren slår sig i tøjret og har svært ved at acceptere både døden og den måde, hendes søskende og mor sørger på, bliver det også det store dødsfald, der får hende til langsomt at acceptere de små.

Mod slutningen af romanen anes måske en ny ro, men vi får gudskelov ikke de store løsninger på, hvad man (kvinde!) stiller op med alle de tab. Det er ikke den store forløsning, men de små erkendelser, formuleret præcist, der gør romanen god. Og så er den sjov. Som her, da hun er hos en ung mandlig gynækolog for at få hormoner:

“Et helt liv som angstpræget fødedygtig er nu afsluttet. Jeg har udstået min værnepligt med reproduktion. Vi burde åbne en flaske,” siger jeg og hanker op i min taske.

(...)

Han står lidt med rynkede bryn.

“Ja, sådan kan man vel godt se på det. Så tillykke da,” siger han og nikker anerkendende.

”Skål,” siger jeg og hæver et imaginært glas.

”Skål,” siger han og hæver også sit imaginære glas.

”Og du har jo også stadigvæk en gode knibefuntion,” siger han med et lægefagligt udtryk i ansigtet.”

Heldigvis er bogen ikke for sjov. Den har blik for absurditeten, men undgår at falde i den tyranniske humors fælde, hvor det smertefulde alligevel ikke rigtig må gøre ondt.

Små og store dødsfald gør nemlig ondt. Både romanen og i virkeligheden.

POV dækker kulturlivet med klassiske anmeldelser, interviews, essays og fotoreportager. [Klik dig videre her.](#)

Katrine Grünfeld

Politikens Forlag

Ulla Hinge Thomsen

ULLA HINGE THOMSEN

Ulla Hinge Thomsen, f. 1971, er uddannet cand.mag. i sprogpsykologi og fagjournalist, samt certificeret parterapeut og sexolog. Podcastvært på LYST. Hun har været redaktør og redaktionschef på flere medier, før hun i 2012 blev selvstændig.